

TRYGG PÅ JOBBET

Ett nyhetsbrev från AFA Försäkring. Nummer 2 2013

> **NY RAPPORT**

**ARBETSMARKNAD
MED NYA UTMANINGAR**

> **NKI-RAPPORTEN**

**FLER ÄR NÖJDA MED
FÖRSÄKRINGARNA**

> **FRISKA KOMMUNER**

**STRÖMSTAD
VALDE SUND VÄG**

*Snabbt
tillbaka
i sadeln*

Nils fick sin ersättning efter cykelolyckan nästan direkt. Arbetsgivaren Bring Citymail har fått medarbetarna att anmäla alla skador via AFA Försäkrings kundwebb.

afa
FÖRSÄKRING

”Vi vill bidra till ett bättre arbetsliv”

VÄLKOMMEN TILL ”Trygg på jobbet”. Nyligen presenterade vi årets utgåva av ”Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro – 2013” eller ”Arbetskaderapporten” som vi kallar den. I rapporten konstateras att minskningen av arbetsskador har avstannat. Nytt för i år var fördjupade studier om sambandet mellan kön, ålder och

” Snabbare ersättning och mindre administration för företaget är några av vinsterna.

skaderisk, företagsstorlek och skaderisk samt skillnader i skaderisker och yrken mellan län och regioner.

Läs mer om detta här i ”Trygg på jobbet”, eller gå in på vår hemsida och ladda ner rapporten.

DET FINNS MÅNGA arbetsgivare som arbetar med arbetsmiljöfrågor på ett bra och effektivt sätt. Både på ett generellt plan och med de kollektivavtalade försäkringarna.

I det här numret lyfter vi fram företaget Bring Citymail som i samband med stora satsningar på arbetsmiljö har rensat bort blanketter när de anställda ska anmäla till Försäkringskassan och AFA Försäkring. Snabbare ersättning och mindre administration för företaget är några av vinsterna.

AFA FÖRSÄKRING och Yrkeslandslaget har inlett ett fyraårigt samarbete där AFA Försäkring går in som arbetsmiljösponsor. För oss är det ett sätt att sätta fokus på och lyfta statusen för arbetsmiljöfrågor. Framför allt är det viktigt för oss att nå unga yrkesmänniskor med de här frågorna.

Ha en riktigt trevlig sommar!

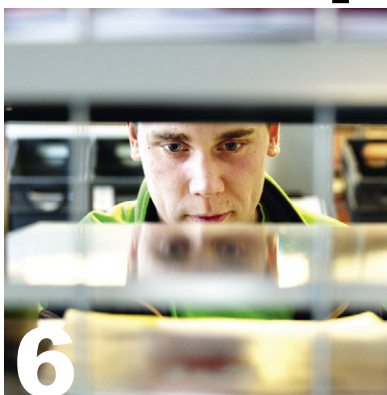
JOHAN LJUNGVIST
KOMMUNIKATIONS DIREKTÖR
AFA FÖRSÄKRING

4

5

6

11

Gott omdöme för AFA Försäkring	3
Ingen ska missa sin ersättning	4
Se seminarier direkt på webben	4
Bäst på att använda Kundwebben	6
Så sänker kommunerna sjuktalet	11
Årets arbetsskaderapport är här	16

afa
FÖRSÄKRING

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS AFA Försäkring 106 27 Stockholm
BESÖKSADRESS Klara Södra Kyrkogata 18
KUNDCENTER 0771-88 00 99 VX 08-696 40 00
INTERNET www.afaforsakring.se

TRYGG PÅ JOBBET utkommer 4 gånger per år.

KONTAKT: tryggpajobbet@afaforsakring.se

ANSVARIG UTGIVARE: Johan Ljungqvist, kommunikationsdirektör

REDAKTIONSRÅD: Pelle Boman, Marie-Louise Forslund, Mikael Jakobsson, Stefan Lampinen, Maria Schütt och Oskar Åhlund

REDAKTÖRER: Benny Nyberg, AFA Försäkring, Per Cornell, Redaktörerna, www.redaktorerna.se

UPPLAGA: 13 000

TRYCK: TMG Sthlm

AKTUELLT

Nyheter om trygghetslösningar, försäkringar och arbetsmarknad.

AFA Försäkring får allt högre omdömen av de som omfattas av de kollektivavtalade försäkringarna.

De försäkrade blir allt nöjdare

De försäkrade blir allt nöjdare med AFA Försäkring. Det visar nöjdekundindex, NKI, som stigit från 73 till 75 sedan i fjol. – Det är mycket glädjande, säger Patrik Melin, affärsutvecklare.

DET ÄR FÖR TREDJE året i rad som AFA Försäkring undersöker kundnöjdheten hos de försäkrade och resultatet visar att AFA Försäkring ligger mycket bra till jämfört med branschen i stort och andra jämförbara aktörer som Försäkringskassan.

– Vi gick ut och frågade kunder som har haft ett försäkringsärende hos oss den senaste tiden. En avgörande faktor för nöjdheten var kontakten med

KUNDWEBB

- 20 497 anmälningar i april.
- Varav 50% via kundwebb.
- 2 675 anslutna arbetsgivare i april. (1 januari var 2 115 anslutna.)

Patrik Melin

handläggare och detta gäller i än större utsträckning då kunden har fått avslag i sitt ärende, säger Patrik Melin.

Undersökningen visar också att nöjdheten överlag är större när det gäller de försäkringar som innehåller färre bedömningar och mer lättfattliga grunder för ersättning, som vid sjukdom och uppsägning jämfört med den mer komplexa försäkringen vid arbetsskada.

– **VID TILL EXEMPEL** en arbetsskada styrs skaderegleringen mer av bedömningar av försäkringsmedicinsk karaktär. Handläggningstiden blir längre och det kan ibland vara svårare att kommunicera ersättningsbesluten. Det påverkar kundnöjdheten, säger Patrik Melin.

NKI sätter ljuset på vilka områden som behöver förstärkas och Patrik Melin har identifierat flera förbättringsområden.

– Bland annat behöver vi jobba mer med hemsidan som får en ökad betydelse när det gäller att kommunicera vad försäkringarna gäller och kanske framför allt vad de inte gäller för, säger Patrik Melin.

HAR DU FRÅGOR om Kundwebben kan du kontakta AFA Försäkrings kundcenter på 08-696 49 49 eller skicka e-post till kundwebb@afaforsakring.se.

Informera om möjligheten till ersättning

MER ÄN FYRA MILJONER människor är i dag försäkrade hos AFA Försäkring och omfattas av minst en av försäkringarna. En kollektivavtalad lösning innebär att alla anställda omfattas på lika villkor och utan hälsoprövning.

Avtalsförsäkringarna kompletterar de lagstadgade försäkringarna och ger en extra ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet.

En kollektivavtalad försäkring bestäms efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Arbetsgivaren tecknar försäkringen och betalar premierna. När många människor försäkras på lika villkor och utan hälsoprövning kan kostnaden för administration sänkas och riskerna spridas. Det leder till förmånliga försäkringsavtal med låga premier.

FÖR ANSTÄLLDA ÄR det viktigt att känna till skillnaden mellan förmåner som är kopplade till anställningsavtalet och förmåner som är kopplade till ett medlemskap i ett fackförbund.

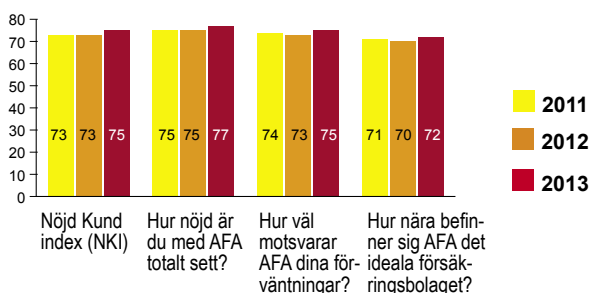
En anställd behöver inte vara medlem i facket för att omfattas av försäkringarna. Även arbetsgivare utan kollektivavtal kan teckna försäkringar för sina anställda.

Försäkringarna innehåller en garanti-regel. Den innebär att försäkringarna gäller så fort kollektivavtalet börjat gälla.

KOLLEKTIVAVTALADE FÖRSÄKRINGAR

- Sjukförsäkring för medarbetare som är sjukskrivna
- Arbetskadeförsäkring för medarbetare som skadar sig på eller på väg till eller från jobbet
- Försäkring vid föräldraledighet för medarbetare med föräldra- eller graviditetsspenning
- Försäkring vid dödsfall om medarbetaren avlider
- Försäkring vid arbetsbrist om medarbetaren blir uppsagd

NKI-UNDERSÖKNINGEN

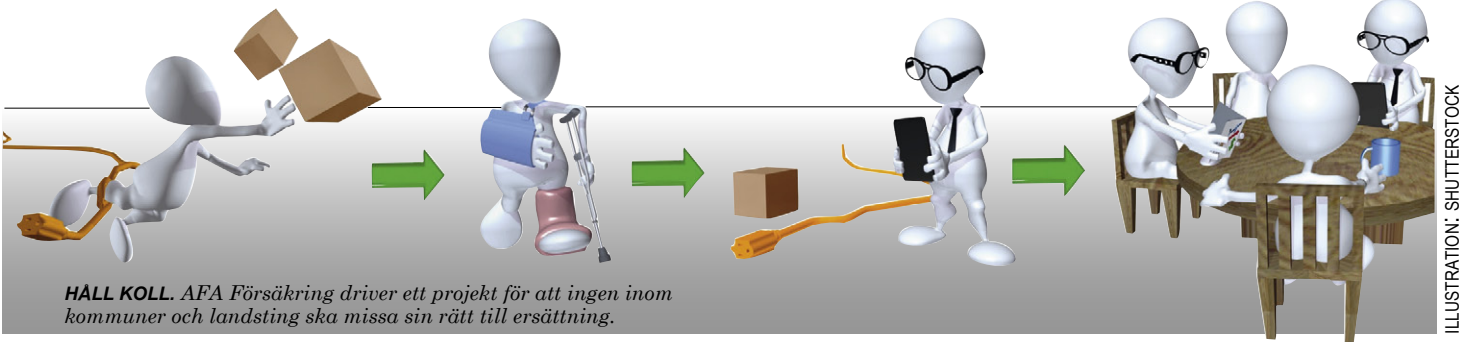

ILLUSTRATION: SHUTTERSTOCK

HÅLL KOLL. AFA Försäkring driver ett projekt för att ingen inom kommuner och landsting ska missa sin rätt till ersättning.

Ingen ska missa sin ersättning

Nu ska risken för att missa sin försäkringsersättning minska. En satsning på anställda inom kommuner, landsting och Pactaföretag har inletts

EN AV AFA FÖRSÄKRINGS basverksamheter handlar om att se till att kollektivanslutna verkligen får ut sin ersättning i händelse av godkänd arbetsskada eller sjukdom. Per Nyström är ansvarig för projektet "Ingen ska missa

Per Nyström

ersättning". Det riktar sig till anställda inom kommuner, landsting, regioner och Pactaföretag, cirka 1,1 miljoner personer, och avser försäkringstagare som är sjukskrivna mer än 90 dagar eller som har råkat ut för en arbetsskada.

– Det är väldigt tråkigt när folk som har rätt till ersättning missar den. Vi vet att de finns, men inte exakt hur många de är, säger han.

Insatsen ska stötta arbetsgivare och chefer på olika nivåer. Arbetsgivarna och facken har mycket att vinna på att förmedla kunskapen om de kollektivavta-

lade försäkringarna till de anställda.

– Det är synd om de inte skryter för varan. Här har de en anställningsförmån som omfattar alla deras anställda. Att informera dem om detta ger enormt mycket goodwill, säger Per Nyström.

HAN BETONAR VIKTEN av informations-spridning. Ofta blir nyanställda överösta av information, men att nå den anställda vid rätt tillfälle är mer effektivt.

– Kan vi ge chefer och andra nyckelpersoner kunskap och ett smart informationsmaterial är mycket vunnet.

Lyckat försök med webbsända seminarier

AFA FÖRSÄKRING HAR en omfattande seminarieverksamhet med uppåt 20 seminarier varje år. De är en viktig mötesplats för informations-spridning, samtal och debatt om frågor som har att göra med AFA Försäkrings verksamhet. Seminarierna vänder sig främst till dem som arbetar på myndigheter och departement, arbetsgivar- och fackliga organisationer och företag som är intresserade av socialförsäkrings- och arbetsmarknadsfrågor.

Intresset är så stort att AFA Försäkring under våren har gjort ett försök med att webbsända några av seminarierna.

– Vi vill göra det möjligt även för dem som inte arbetar i Stockholmsområdet att ta del av detta. Nu har vi direktsänt tre stycken och de finns även tillgängliga i efterhand via vår

hemsida. Även de som inte har tid just när seminariet äger rum får då chansen att se det, säger Rolf Eriksson, presschef på AFA Försäkring.

De seminarier som valdes ut för webbsändningarna hade samtliga ämnen som var lite bredare. Det första hade temat "Förebygga mobbing inom vård och omsorg", det andra "Arbetslivsinriktad rehabilitering" och det tredje "Arbetets betydelse för sömnrörningar".

Är webbsändningarna uppskattade?

– Ja, absolut. Över 150 personer följde det första seminariet under direktsändningen. Det är riktigt bra, tycker jag.

Kommer ni att fortsätta med detta?

– I någon form lär det fortsätta. Det här är en teknik som blir mer och mer utbredd, säger Rolf Eriksson.

Se seminarierna på: afaforsakring.se.

Rolf Eriksson

31%

av landets kommunhus saknar fortfarande hjärtstartare. AFA Försäkring stöder Hjärt- och Lungfondens kampanj Hjärtssäkra Sverige som går ut på att fler hjärtstartare ska finnas tillgängliga där medborgarna rör sig.

Varning för skrämliga leksaker

ETT AV DE BÄSTA sätten att förbättra ljudmiljön på förskolor är att byta till tystare leksaker, visar ett tidigare forskningsprojekt.

AFA Försäkring har beviljat Fredrik Sjödin, forskare vid Umeå universitet, 1 622 000 kr för att genom personenkäter och ljudnivåmätningar på tio förskolor hitta de tio bullrigaste leksakerna och ersätta dem med tystare alternativ.

Forskarna ska nu utvärdera vad bytet till tystare leksaker innebär och förmedla sina resultat såväl till inköpare på förskolorna som till dem som tillverkar, importerar och säljer leksaker.

AFA Försäkring blir ny sponsor till Yrkeslandslaget

Med start i år går AFA Försäkring in som sponsor för Yrkeslandslaget och blir dess arbetsmiljöpartner. Sponsorskapet sträcker sig över fyra år och omfattar 1,5 miljoner kronor

YRKESLANDSLAGET består av 25 unga talanger inom en mängd olika yrken som tävlar både nationellt och internationellt. I juli avgörs yrkes-VM i Leipzig.

– Många yrken som representeras i tävlingarna är sådana som ofta omfattas av våra försäkringar. Det här är våra målgrupper och de tävlande är förebilder för många andra unga yrkesmän och yrkeskvinnor. Det är viktigt att nå ut med kunskaper om arbetsmiljöfrågor tidigt i arbetslivet, säger Johan Ljungqvist, kommunikationsdirektör på AFA Försäkring.

Samarbetet med Yrkeslandslaget ger AFA Försäkring möjlighet att kunna använda Yrkeslandslagets medlemmar för olika typer av aktiviteter där arbetsmiljöfrågor kan sättas i centrum, exempelvis under Almedalsveckan.

– Vi ägnar oss normalt inte åt sponsring. Men i det här fallet tyckte vi och våra ägare, Svenskt Näringsliv och LO, att det var ett viktigt sammanhang att finnas med i, säger Johan Ljungqvist.

Emelie Sajland tävlade förra året i kategorin Restaurangservice.

YRKESLANDSLAGET

● Yrkeslandslaget (WorldSkills Sweden) är ett samarbete mellan Svenskt Näringsliv, LO och Utbildningsdepartementet

(Skolverket, YH-myndigheten). Syftet med samarbetet är att öka intresse, status och kvalitet för svensk yrkesutbildning.

● År 2016 är Sverige värd för europamästerskapen vid Svenska Mässan i Göteborg med det föreslagna temat arbetsmiljö.

Arbets-skaderapporten 2013:

Minskningen av arbetsskador har avstannat

UNDER 2000-TALETS första decennium minskade risken att drabbas av allvarliga arbetsolycksfall. Nu har minskningen avstannat.

För 2010 och 2011 ökade såväl risken som antalet godkända arbetsskador. Det framgår av AFA Försäkrings årliga

rapport "Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro 2013".

Rapporten är Sveriges största undersökning om allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro.

Läs mer på www.afaforsakring.se

Mobilt BankID

NU KAN DU välja att logga in på Kundwebben med Mobilt BankID.

Det fungerar som vanligt BankID men nu laddar du ned det till en installerad app i din telefon eller surfplatta.

Det gäller både arbetsgivare och de som är försäkrade.

VAR SAK PÅ SIN PLATS. Nils
Jeppås Strömberg börjar dagen
med sortering av posten.

Kundwebben gav Nils en snabbare skadeersättning

Nils Jeppås Strömberg ramlade med cykeln på jobbet. Tack vare att hans arbetsgivare Bring Citymail har växlat över till digital blanketthantering via AFA Försäkrings kundwebb fick han sin ersättning snabbt. Samtidigt som arbetsgivaren slipper strul.

TEXT PER CORNELL FOTO NIKLAS BJÖRLING/KARIN NILSSON

BREVBÄRAREN Nils Jeppås Strömberg lastar cykeln med dagens post. Han rullar ut ur garaget och beger sig mot sitt utdelningsområde mitt på Kungsholmen i Stockholm. Som vikarie får han hoppa runt lite mellan olika områden. Det här är ett av dem han kan bäst. Efter ett par månader går det allt lättare att sortera posten på morgonen.

Han har koll på de flesta boende i portarna och minns redan i huvudet vilka som har eftersändning. Det var på väg ut till just det här området som olyckan var framme för några månader sedan när isen fortfarande täckte Stockholms gator.

– **CYKELN VAR** ganska tungt lastad. Jag körde upp för en liten backe och kände hur bakhjulet tappade greppet och började glida åt sidan. Fallet gick i slow motion men jag kunde ändå inte göra något. Jag landade på knät.

Nils kände att det gjorde ont. Samtidigt började adrenalinnet pumpa, vilket dämpade smärtan

lite. Han körde klart sin runda. När han kom in till kontoret ökade smärtan och på natten vaknade han och hade ont. Det blev inget brev-bärande de kommande två dagarna.

När han var tillbaka tog skyddsombudet på kontoret ett snack med Nils. Han tog med honom till en av dataterminalerna och guidade honom till de olika digitala formulär >>>

”*Fallet gick i slow motion men jag kunde ändå inte göra något. Jag landade på knät.*”

**ARBETSMILJÖ-
FOKUS.** Kristin Sallanto och Bring Citymails arbetsmiljöansvariga Gabriella Norman.

SLIPPER TRAPPOR.

Postboxar, som finns i vissa portar, underlättar mycket för brevbärarna.

” Tidigare blev det väldigt mycket papper att skicka. Om någon missat en uppgift var blanketten tvungen att skickas tillbaka.

>>> han behövde fylla i för att kunna få sina olika ersättningar. AFA Försäkrings arbetsskadeanmälan var en av dem.

– Det var tur att han visade mig det där för jag hade inte riktigt koll. Det här är mitt första riktiga jobb, säger Nils.

I DEN ANDRA änden av kedjan, på Bring Citymails huvudkontor i Västberga, träffar vi företagets arbetsmiljöansvariga, Gabriella Norman.

Nils historia är ett skolboksexempel på hur hon önskar att det ska gå till. Då fungerar systemen som

Bring Citymail har byggt upp.

– Vi har gjort ett ordentligt häv under det senaste året, sett över hela verksamheten och är numera arbetsmiljöcertifierade som företag. Jag som arbetsmiljöansvarig jobbar aktivt med hela området och driver förbättringar. En av de bitar vi har

FLER UPPTÄCKER FÖRDELARNA MED KUNDWEBBEN

Över hälften av anmälningarna till AFA Försäkring kommer via Kundwebben.

– Många inser att det är smidigare, säger Mikael Jakobsson.

TEXT PER CORNELL

Vilka är fördelarna med att anmäla digitalt?

– Hela processen från anmälan till utbetalning blir snabbare, enklare och säkrare. Den anställda anmäler och arbetsgivaren bekräftar anställningen genom en och samma tjänst. Arbetsgivaren får även statistik på antalet anmälningar samt vilka som anmäler.

På vilket sätt går det snabbare?

– Det går fortare att fylla i anmälan men även att skicka in den. Med pappersblanketter tar det i genomsnitt 30 dagar innan vi har dem korrekt ifyllda hos oss och kan börja hantera dem.

– Med Kundwebben kan det numera ske på några minuter.

Vad är ert mål med Kundwebben?

– Att det ska bli ännu enklare. Redan nu kommer drygt 50 procent av alla anmälningar digitalt och närmare 3000 arbetsgivare är anslutna. Vi kommer inte att tvinga någon att använda Kundwebben. Vi pekar bara på att det finns tydliga fördelar både för anställda och arbetsgivare.

Mikael Jakobsson, kundansvarig på AFA Försäkring

Om man som arbetsgivare tycker det verkar svårt att komma i gång, hur gör man då?

– Hör av er om ni behöver hjälp att ansluta er till Kundwebben eller att få era anställda att använda den. Ni når oss på telefon 08-696 49 49 eller via e-post: kundwebb@afaforsakring.se.

Hur ser er vision ut kring Kundwebben?

– Att fortsätta att utveckla den med fler funktioner och tjänster. Kännedomen om kollektivavtalade försäkringar är relativt låg både hos arbetsgivare och anställda. Kan vi göra det ännu enklare att anmäla och administrera dem desto bättre för alla. ●

tagit tag i år att det ska vara enkelt för medarbetarna att söka och få ersättning från Försäkringskassan och från AFA Försäkring, säger hon.

NÄR AFA FÖRSÄKRING lanserade Kundwebben och möjligheten att sköta hela anmälningsprocessen digitalt, högg Gabriella Norman direkt.

– Vi såg möjligheten att göra det enklare för alla parter genom att plocka bort pappersblanketterna som skickades fram och tillbaka. Nu styr vi in medarbetarna direkt via intranätet så att de kan anmäla digitalt. Vi har gjort all intern arbetsmiljörapportering digital (tillbud och arbetsskador), inte bara till AFA Försäkring. Det gör att såväl chef som medarbetare snabbare lär sig ett nytt beteende.

Det som gör att Bring Citymail utmärker sig är att företaget gick hela vägen när de väl hade bestämt sig. Man valde att växla system, inte bara öppna en ny möjlighet.

– I min värld styr man in organi-

FÖRSIKTIGARE NU.

Det var när Nils var på väg ut på sin runda som han ramlade med cykeln och skadade knät.

sationen på rätt sätt. Har vi webbaserad anmälan så håller vi inte på med pappersblanketter också. Vi ska inte jobba på flera olika sätt med det här, då är det ingen hjälp.

DET FINNS FLERA fördelar för Bring Citymail med att sköta arbetsskadeförsäkringen via Kundwebben. De är ett företag med cirka 1 400 anställda och 109 lokalkontor i landet. Det kommer in cirka 10–15 arbets-

skadeanmälningar per vecka, vilket kan låta mycket, men riktlinjerna är att medarbetarna ska anmäla alla incidenter, även de som inte uppenbart leder till en reell skada. Bring Citymail vill ha in så stort rapportunderlag som möjligt för att kunna arbeta förebyggande.

– Tidigare blev det väldigt mycket papper som skulle skickas fram och tillbaka. Om den anställde sen hade missat en uppgift var blanket- >>>

GÖR SOM BRING CITYMAIL

Gabriellas tips:

- Tillåt en kort övergångsperiod med tydlig deadline. Gå sedan över till ett enda system. Har ni bestämt er för digital anmälan, tillåt inga blanketter.
- Se till att få med er alla che-

fer på tåget, det är de som ska lotsa medarbetarna in i det nya systemet.

- Gör en tydlig implementeringsplan och informera ordentligt.
- HR-avdelningen bör äga denna fråga och sköta samordningen.

Gabriella Norman

FULL FART. Jobbet som brevbärare är varierat. Nils gillar att han håller sig i bra form tack vare jobbet.

»» ten tvungen att skickas tillbaka. I webbformuläret får man en varning om man har missat något och kan åtgärda det direkt.

FÖR ARBETSGIVAREN innebär digitaliseringen att man slipper ödsla tid på onödigt pappersarbete. Gabriella Norman kan logga in på Kundwebben en gång i veckan och bekräfta att personerna som har ansökt om ersättning verkligen är anställda. Det gör hon enkelt via en engångskod som hon får i ett sms från AFA Försäkring. För den försäkrade blir det också bättre att göra sin anmälan digitalt. Risken att missa sin ersättning är mindre, det blir av och det går snabbare att få sina pengar. Gabriella Norman ser att fler och fler av de anställda söker ersättning vid sjukdom eller arbetsskada. Om det har att göra med de digitala möjligheterna eller inte vet hon inte. Men hon tar det som ett kvitto på att arbetsmiljöarbetet har haft positiva effekter. I en

”Ersättningen hade jag inte räknat med. Den blev en bonus. Jag fick den väldigt snabbt, den kom före lönen.

frisk organisation känner man till sina rättigheter.

UTE PÅ RUNDAN går det undan för brevbäraren Nils. Han betar av port efter port i högt tempo. Skadan han drabbades av besvärar honom inte längre. Lärdomarna han har dragit är att han måste ta det extra lugnt

när cykeln är tungt lastad och att han har ett omfattande försäkringskydd om olyckan är framme.

– Ersättningen från AFA Försäkring hade jag inte räknat med. Den blev som en bonus. Jag fick den väldigt snabbt, den kom före lönen, säger han innan han susar vidare mot nästa port. ●

FRISKARE ARBETSLIV.
*Fritidspedagogen
Maritha Johansson
får en kärleksfull
morgonkram av sin
elev Shang.*

Så blev Strömstad en friskare kommun

En ny forskningsstudie visar vad som förenar kommuner och landsting med låg sjukfrånvaro. Strömstad tog klivet från höga till låga sjuktal utan stora investeringar. Genom ett strategiskt arbete minskade frånvaron från 9 procent till 4,4 procent.

TEXT ANDERS THORESSON FOTO JOAKIM ROOS

” Kommuner och landsting med låga sjuktal har skaffat tydliga strategier för ledarskap och arbetsmiljöarbete.

»» **TRE BARN KASTAR SIG** om halsen på Maritha Johansson. Hon är fritidspedagog på Odelbergsskolan och dessutom ordförande i Lärarförbundets lokalavdelning i Strömstad. Hon har varit djupt involverad i kommunens resa från en av landets ”sjukaste” kommuner till en av de ”friskare”.

– Flickan som var mest kramig har varit borta några veckor, det är hennes första dag tillbaka i skolan i dag, förklarar hon när barnen kramats klart.

Strax därefter passerar kollegan Eva Johansson vid bänkarna. De hinner stämma av vad som händer under dagen innan hon försvinner vidare in i en av korridorerna. Maritha Johansson konstaterar att det ofta är så kontakten mellan arbetskamraterna ser ut:

– Vi hinner byta några snabba ord med varandra när vi ses under arbetsdagen, men så mycket mer blir det inte. Därför var initiativet med att träffas utanför arbetstid så värdefullt.

Det är friskvårdsinspiratörerna hon syftar på. 18 av Strömstads kommuns knappt 1 000 anställda fick den rollen för sju år sedan. Efter utbildning var deras uppdrag att stimulera sina kollegor att röra sig mer, men också att se till att de träffades utanför arbetstid. Inte sällan som en kombination.

– **DET INNEBAR ETT** jättelyft för arbetsmiljön. Man hinner prata ordentligt om jobbet, men också om helt andra saker, säger Maritha Johansson.

2002–2003 hade Strömstads kom-

VISIONEN BAR FRUKT. Strömstads personalchef Tomas Nyman är en av dem som fått kommunen att halvera sina sjuktal.

mun, som arbetsgivare, sjuktal på 8–9 procent. Sjukskalet hade legat på de nivåerna ett bra tag, och ingen ifrågasatte dem.

Det som till slut fick personalchefen Tomas Nyman att fundera var ett sifferglapp: de sjukkostnader kommunen hade var lägre än de höga sjuktalen egentligen borde innebära.

– När vi började titta på siffrorna upptäckte vi att flera långtidssjukskrivna som fanns med i statistiken var bortglömda i organisationen. Vi hade inte längre kostnaden för dem, men de var fortfarande anställda, säger Tomas Nyman.

Med den insikten gick han till kommunstyrelsen och begärde pengar för en projektanställning

TVA RÅD TILL FACKET

Maritha Johansson, ordförande för Lärarförbundets lokalavdelning i Strömstad, har två råd till andra fackligt aktiva:

● **Samarbeta med arbetsgivaren.**

● **Var en tillgänglig klubb och uppmuntra medlemmarna att höra av sig även om de allra minsta frågorna.**

– **Resultatet blir en positiv spiral.** Har man en god relation med arbetsgivaren blir det enkelt att lyfta frågor, vilket medlemmarna upptäcker och därför hör av sig oftare.

Maritha Johansson.

med ett enda syfte – att få ner sjukskrivningarna i kommunen.

FÖRSLAGET FICK GEHÖR och 2003 startade projektet Personalen i fokus med en omfattande personalenkät. Kommunens anställda fick svara på frågor om ledarskap, arbetsförhållanden, arbetsgivarens information och den egna hälsan.

Med svaren som utgångspunkt initierades en rad åtgärder och förändringar, där friskvårdsinspiratörerna som fick utbildning i kost och motion var en insats. Kommunen tecknade avtal med fyra träningsanläggningar där de anställda fick motionera till subventionerat pris, en möjlighet som i dag utnyttjas av ungefär hälften av de anställda.

Ett nära samarbete med det privata näringslivet sänkte trösklarna för personal som under kortare eller längre perioder ville byta arbetsuppgifter, något som underlättades av att Strömstad är en kommun med expansiv handel. Kommunens chefer fick utbildning i hur de i högre utsträckning skulle kunna vara en resurs för sina anställda. Man hade som uttalad policy att kontakterna med långtidssjukskrivna och föräldralediga skulle bli bättre, bland annat genom att bjuda in dem till arbetsplatsträffar.

– **VÄLDIGT VIKTIGT** är också att vi har ett bra samarbete med de lokala fackklubbarna. Vi försöker jobba partssammansatt i de allra flesta

AFA FÖRSÄKRINGS FORSKNINGSTÖD I SIFFROR

- 150 miljoner kr delas ut årligen. De huvudsakliga områdena är arbetsmiljö, hälsa och kommunikation.

- 5 000 personer besökte Arbetsmiljömässan Gilla Jobbet i oktober.

- 52 olika FoU-projekt beviljades ett bidrag på mellan ca 400 000 kr och 4 miljoner kr förra året.

- Forskningsprojekten har en

stor spridning och handlar både om arbetsmiljöinriktad forskning och mer medicinskt inriktad forskning.

- 29 FoU-projekt kom med sina slutrapporter 2012.

- 2 postdoktorala stipendier delades ut under 2012.

» frågor, vilket bland annat innebär att vi har väldigt tidig kontakt med facken när någon blir sjukskriven, säger Tomas Nyman.

Maritha Johansson bekräftar den bilden. Bra kontakt med både arbetsgivaren och medlemmarna är ett bra sätt att jobba fackligt, menar hon.

– **INLEDNINGSVIS** var det nog en del som tyckte att vi satte oss i arbetsgivarens knä. Men att kunna ha både formella och informella kontakter är effektivt. Det har lett till att våra medlemmar direkt hör av sig till oss, även om sådant som i dag är småsaker. Jag kan ta upp det med arbetsgivaren över en kopp kaffe, och det ger resultat. Vi har också visat för våra medlemmar att vi inte backar för att ta strid när det behövs, säger Maritha Johansson.

Insatserna i Strömstad innebar att sjuktalen 2011 var nere på 3,9 procent. 2012 gick de upp till 4,4 procent, en konsekvens av vinterkräksjukan som slog hårt mot kommunen i fjol.

ATT STRÖMSTADS kommun kunde halvera sjuktalen genom att jobba strategiskt och organisatoriskt är helt i linje med resultaten i forskningsstudien Hälsa och framtid i kommuner och landsting, som finansierats av AFA Försäkring. Studien leddes av Eva Vingård, professor i arbets- och miljömedicin vid Uppsala universitet, och Magnus Svartengren, professor i samma ämne på Karolinska Institutet, och ger svar på tre huvudsakliga frågor:

Vad karaktäriserar kommuner och landsting med hög respektive låg sjukfrånvaro?

Vilka organisatoriska faktorer utmärker verksamheter med olika grad av sjukfrånvaro?

Vilken betydelse har en god och tidig rehabilitering i sjukfrånvaron?

– Trots att verksamheterna som bedrivs i landets kommuner och landsting är hårt reglerade, och

FULLT FOKUS. Arbetsdagen med eleverna gör att samvaron med kollegorna kan bli lidande. Därför träffas Martha och hennes arbetskamrater och tränar utanför arbetstid

därmed väldigt snarlika varandra från en kommun till en annan, hittade vi skillnader i sjuktalen, säger Eva Vingård.

UNDER 2011 VAR sjukfrånvaron i den friskaste kommunen 3 procent. Den med högst sjukfrånvaro låg på 7,6 procent. Efter en registerstudie där nyckeldata som antal anställda, ålder, könsfördelning och lönekostnader jämfördes kunde forskarna

konstatera att det inte fanns några statistiskt signifikanta skillnader mellan kommunerna.

– Vi kunde alltså inte hitta några yttre faktorer som kunde förklara skillnaderna i sjuktal mellan de olika kommunerna och landstingen, säger Eva Vingård.

Förklaringen hittade hon och hennes kollegor i stället i de intervjuer som gjordes med chefer från ett antal utvalda kommuner. De

” **Det är viktigt att förändringsarbetet utgår från högsta ledningen, så att det verkligen är förankrat där.**

KÄNNETECKEN FÖR
”FRISKA KOMMUNER”

Forskningsstudien Hälsa och framtid i kommuner och landsting har identifierat ett antal kännetecken för kommuner och landsting med låga sjuktal:

- Det görs uppföljning och kontroll av ledarskap genom direktkontakt mellan chefer och medarbetare.
- Individuella önskemål om utbildning tillgodoses.
- Möjligheter till byte av arbets-

uppgifter finns och uppmuntras.

- Möjligheter för medarbetarna att framföra idéer och kritik.
- Tydliga prioriteringar av arbetsuppgifter vid hög arbetsbelastning.
- Satsningar på hälsofrämjande arbete.
- Rutiner för att fånga upp tidiga signaler om ohälsa.
- Rutiner för kontakter med sjukskrivna.

kommuner och landsting som har låga sjuktal har skaffat tydliga strategier för bland annat ledarskap och arbetsmiljöarbete.

– Det innebär att det inte måste kosta stora pengar att sänka sjuktalet. Men det innebär i sin tur inte att det är enkelt, eftersom det kräver att man börjar jobba på ett nytt sätt och inför nya rutiner, säger Eva Vingård.

Så hur gör man?

– **ALLA MÅSTE BLI** medvetna om hur viktigt det här är. Och så är det viktigt att förändringsarbetet utgår från högsta ledningen, så att det verkligen är förankrat där, säger Eva Vingård.

Eva Vingård, professor i arbets- och miljömedicin vid Uppsala universitet.

Hon exemplifierar med de kommuner där arbetsrotation är något som uppmuntras. Att en chef föreslår en medarbetare att under en tid prova andra arbetsuppgifter skulle kunna uppfattas som ett försök att bli av med personen. Och omvänt, skulle en medarbetare under en period vilja testa något annat skulle det kunna tolkas som en kritik mot chefen.

– Men på de arbetsplatser där högsta ledningen gått ut och sagt att man är för rörlighet eftersom man ser att det ger ett antal fördelar, där tycks de här diskussionerna kunna föras på ett positivt sätt, säger Eva Vingård.

På väg genom Odelsbergsskolan

mot klassrummet där 5A:s matematiklektion pågår berättar Maritha Johansson att de förbättrade sjuktalet påverkat den dagliga arbetsmiljön positivt.

– **DET ÄR ETT MÅTT** som säger mycket om hur det faktiskt är på arbetsplatsen. Är mina arbetskamrater friska orkar arbetslaget mycket mer. Är många sjuka kommer det oftare in utbildade vikarier, vilket innebär att de som är kvar får dra ett tyngre lass. Trivs man inte på jobbet känner man sig kanske lite extra sjuk och stannar hemma, trivs man går man även om man har huvudvärk eftersom man vet att kollegorna stöttar under dagen. ●

Han vet det mesta om arbetsskador

Årets arbetsskaderapport är presenterad. AFA Försäkrings Michel Normark har björnkoll på vilka arbetsskador och långvariga sjukdomar som drabbar svenska arbetsplatser.

MICHEL NORMARK är en riktig veteran på AFA Försäkring. Han fick extrajobb direkt efter lumpen och gick tillbaka till AFA Försäkring efter att ha tagit sin ekonomexamen. Trots sin ringa ålder var det redan länge sedan han kvitterade ut guldklockan.

I dag är han chef över avdelningen som sysslar med analys och försäkringsvillkor. Det innebär att han bland annat ansvarar för den årliga och viktiga rapporten "Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro i Sverige". Rapporten går igenom vilken typ av skador eller sjukdomar som drabbar vilka anställda på vilka arbetsplatser.

– **SYFTET MED** rapporten är att ge arbetsmarknadens parter ett verktyg för hur de kan arbeta förebyggande. Men också att sprida information om hur det ser ut på svenska arbetsplatser. Vi har en omfattande egen statistik på detta genom att vi försäkrar 90 procent av den arbetande befolkningen, säger Michel Normark.

Vad visar årets rapport?

– Sjukdomar med psykiska symtom ökar över tid i yngre åldersgrupper. Här är kvinnor mer drabbade än män. För arbetsskador är den långvariga trenden att de minskar, men nu har minskningen avstannat.

FOTO: KARIN NILSSON

Expert på analys och försäkringar. Michel Normark känner att han gör skillnad för svensk arbetsmarknad genom jobbet på AFA Försäkring.

ARBETSSKADE-RAPPORTEN

- **Publiceras i slutet av maj varje år.**
- **Innehåller fullständig statistik över arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro från anställda som omfattas av kollektivavtal.**
- **Är Sveriges största undersökning om arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro.**

Finns det några nya företeelser?

– På den nya arbetsmarknaden sker det fler hot och fler rån och det förekommer mer våld än tidigare. Fler jobbar obekvämt arbetstid i och med att mycket samhällsservice är tillgänglig större delar av dygnet.

MICHEL NORMARK är också den som finns med som expert när arbetsmarknadens parter förhandlar om försäkringsvillkoren i de kollektivavtalade försäkringarna.

– Det tillkommer nya lagar som försäkringarna behöver anpassas till. Och parterna vill ibland göra förändringar i försäkringsskyddet. Då finns AFA Försäkring med som

experter. Nyligen slöts exempelvis en principöverenskommelse kring en ny försäkring som från nästa år i så fall kommer att ge ett tillägg till föräldrapenningen.

Vad är mest betydelsefullt för dig i ditt jobb?

– Jag får en god insikt i hur det ser ut på svenska arbetsplatser och jag får vara med och påverka utvecklingen för svensk arbetsmarknad. Det vi arbetar med gör skillnad för väldigt många människor.

PER CORNELL

Prenumerera på nyhetsbrevet Trygg på jobbet
afaforsakring.se/tryggpajobbet